

PHÁT TRIỂN KINH TẾ TƯ NHÂN CỦA HÀ NỘI VÀ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH: BÀI HỌC KINH NGHIỆM CHO TỈNH TÂY NINH

● VÕ HỒNG SANG - NGUYỄN THANH CƯỜNG

TÓM TẮT:

Tây Ninh là tỉnh thuộc vùng Đông Nam bộ, trong những năm qua, tỉnh có tốc độ tăng trưởng GRDP xếp thứ 16/63 tỉnh, thành phố cả nước. Để có được thành tựu đó, bên cạnh việc thực hiện đúng đắn các chính sách, chủ trương của Đảng và Nhà nước đã đề ra, tỉnh Tây Ninh còn tìm cách huy động các nguồn lực kinh tế từ các khu vực kinh tế khác nhau, trong đó, bao gồm cả khu vực kinh tế tư nhân (KTTN). Tuy vậy, việc phát triển KTTN của tỉnh cho đến nay vẫn còn gặp một số các khó khăn và cần có các điều chỉnh phù hợp. Bài viết nghiên cứu phát triển KTTN của các tỉnh, thành phố và rút ra bài học kinh nghiệm cho tỉnh Tây Ninh trong thời gian tới.

Từ khóa: kinh tế tư nhân, phát triển kinh tế, kinh tế tư nhân Tây Ninh, khu vực kinh tế.

1. Đặt vấn đề

Hiện nay Việt Nam đang trong thời kỳ đổi mới và phát triển kinh tế với mục tiêu sớm đưa đất nước nhanh chóng hội nhập chung vào nền kinh tế toàn cầu. Đảng Cộng sản Việt Nam thực hiện phát triển kinh tế nhiều thành phần, kinh tế nhà nước đóng vai trò chủ đạo có sự điều tiết của Nhà nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa (XHCN), tạo điều kiện cho các thành phần kinh tế khác có cơ hội phát triển, đóng góp vào sự phát triển chung của đất nước.

Đường lối đổi mới của Đảng Cộng sản Việt Nam (ĐCSVN) bắt đầu từ Đại hội Đại biểu toàn quốc (ĐHĐBTQ) lần thứ VI (1986) và được hoàn thiện dần qua các kỳ ĐHĐBTQ tiếp theo. Về kinh tế, tại ĐHĐBTQ lần thứ IX, ĐCSVN khẳng định: “Chủ trương thực hiện nhất quán và lâu dài

chính sách phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận động theo cơ chế thị trường, có sự quản lý của Nhà nước theo định hướng XHCN, đó chính là nền kinh tế thị trường định hướng XHCN” (ĐCSVN, Văn kiện ĐHĐBTQ lần thứ IX, 2001, tr.86).

ĐHĐBTQ lần thứ XI tiếp tục khẳng định: “Hoàn thiện cơ chế, chính sách để phát triển mạnh KTTN trở thành một trong những động lực của nền kinh tế” (ĐCSVN, Văn kiện ĐHĐBTQ lần thứ XI, 2011, tr.83). Tiếp đến, ĐHĐBTQ lần thứ XIII cũng khẳng định rõ: Nền kinh tế thị trường định hướng XHCN có quan hệ sản xuất tiến bộ, phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất; có nhiều hình thức sở hữu, nhiều thành phần kinh tế, trong đó kinh tế Nhà nước giữ vai trò chủ đạo, KTTN là một động lực quan trọng của nền kinh tế;

các chủ thể thuộc các thành phần kinh tế bình đẳng, hợp tác và cạnh tranh theo pháp luật... (ĐCSVN, Văn kiện ĐHĐBTQ lần thứ XIII, 2021). Quan điểm trên của ĐCSVN cho thấy, phát triển các thành phần kinh tế trong đó có KTTN là chủ trương nhất quán, là vấn đề chiến lược lâu dài trong suốt thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

Qua 37 năm thực hiện đường lối đổi mới, có thể thấy rất rõ những đóng góp tích cực của KTTN đối với xã hội về mọi mặt, đó là: KTTN đã huy động các nguồn vốn trong xã hội tham gia vào các hoạt động sản xuất - kinh doanh, góp phần giải quyết công ăn việc làm cho người lao động, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, đóng góp ngày càng nhiều cho ngân sách nhà nước, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phát triển thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN và góp phần đẩy nhanh tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam.

Tây Ninh là tỉnh là một tỉnh thuộc vùng Đông Nam bộ, nằm ở vị trí cầu nối giữa Thành phố Hồ Chí Minh và Thủ đô Phnôm Pênh, Vương quốc Campuchia. Tây Ninh có thành phố Tây Ninh nằm cách Thành phố Hồ Chí Minh 99km theo đường quốc lộ 22, cách biên giới Campuchia 40km về phía Tây Bắc. Hiện nay, Tây Ninh là đơn vị hành chính Việt Nam đông thứ 37 về số dân, xếp thứ 28 về tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP), xếp thứ 14 về GRDP bình quân đầu người, đứng thứ 32 về tốc độ tăng trưởng GRDP. Hiện nay, tỉnh Tây Ninh nằm trong vùng Đông Nam bộ là vùng có tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh và có thu nhập bình quân đầu người cao nhất nước, với 6,28 triệu đồng/tháng (Tổng cục Thống kê, 2022); là vùng có tỷ trọng GDP lớn nhất trong các vùng kinh tế của nước ta, đi đầu trong sự nghiệp phát triển kinh tế trong đó có sự đóng góp đáng kể của các doanh nghiệp thuộc khu vực KTTN.

Điều đó cho thấy việc nghiên cứu, tìm hiểu phát triển KTTN của các tỉnh, thành phố ở nước ta và rút ra bài học kinh nghiệm cho phát triển kinh tế tỉnh Tây Ninh là rất cần thiết, từ đó kịp thời có các giải pháp phát huy những mặt mạnh, hạn chế những tác động tiêu cực, có các cơ chế thúc đẩy khu vực KTTN tiếp tục phát triển, đóng góp nhiều hơn nữa cho kinh tế xã hội của tỉnh và cả nước.

2. Phát triển kinh tế tư nhân của Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh và bài học kinh nghiệm cho tỉnh Tây Ninh

2.1. Kinh nghiệm phát triển kinh tế tư nhân của thành phố Hà Nội

Theo Hoàng Văn Hoa (2006), thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước nhằm khuyến khích mọi thành phần kinh tế tham gia sản xuất, kinh doanh, thành phố Hà Nội đã thực hiện đồng bộ nhiều biện pháp nhằm khuyến khích, tạo điều kiện cho các doanh nghiệp ngoài quốc doanh đầu tư sản xuất hoạt động phát triển. Đến nay, KTTN Hà Nội có nhiều chuyển biến tích cực, các doanh nghiệp không chỉ tăng nhanh về số lượng mà ngày càng phát triển về chất, đóng góp một phần quan trọng vào phát triển kinh tế - xã hội của thủ đô. Quá trình phát triển KTTN ở Hà Nội đã mang lại một số thành tựu và rút ra bài học kinh nghiệm như sau:

Thứ nhất, các cơ quan nhà nước ở Hà Nội trong phạm vi thẩm quyền đã thực hiện tốt các quy định của luật doanh nghiệp. Hà Nội đã tổ chức nhiều đợt tập huấn về luật doanh nghiệp cho các doanh nghiệp trên địa bàn thành phố. Đồng thời đây còn là địa phương đầu tiên ban hành quy chế về phối hợp quản lý doanh nghiệp sau đăng ký.

Thứ hai, nhằm thúc đẩy nâng cao năng lực làm việc của các cơ quan ban ngành, thành phố đã ban hành nhiều chính sách quy định về quy trình, thời gian làm việc như Quyết định số 100/2002/QĐ-UB về quy trình và thời hạn giải quyết thủ tục hành chính. Bên cạnh đó, thành phố đã đầu tư, củng cố năng lực làm việc cho phòng đăng ký kinh doanh; thiết lập mạng thông tin doanh nghiệp, nối mạng với trung tâm thông tin Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

Thứ ba, Hà Nội đã đẩy nhanh công tác cải cách hành chính trong các lĩnh vực, ở các cấp, các ngành của thành phố nhằm giảm bớt thủ tục hành chính, cải thiện môi trường đầu tư.

Thứ tư, phát triển KTTN là một trong những nhiệm vụ quan trọng, vì vậy, thành phố đã thành lập ban chỉ đạo nghiên cứu phát triển KTTN. Từ đó, nhiều chương trình nghiên cứu về KTTN được tiến hành để tạo điều kiện cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ có mặt bằng sản xuất. Hiện nay, thành phố đã triển khai xây dựng một số cụm công nghiệp vừa và

nhỏ, thành lập các hiệp hội, như: Hiệp hội công thương thành phố; Hiệp hội các doanh nghiệp vừa và nhỏ; Câu lạc bộ Doanh nhân trẻ và một số các hiệp hội ngành nghề khác. Đồng thời bên cạnh đó, thành phố còn thực hiện nhiều chính sách nhằm thúc đẩy KTTN như: tôn vinh, khen thưởng doanh nghiệp của thành phố đạt thành tích tốt trong kinh doanh sản xuất, xây dựng thương hiệu, tạo được các sản phẩm và thương hiệu tiêu biểu...

2.2. Kinh nghiệm phát triển kinh tế tư nhân của Thành phố Hồ Chí Minh

Theo Nguyễn Ngọc Lan (2017), Thành phố Hồ Chí Minh là một điểm sáng về phát triển kinh tế, là “hạt nhân” của vùng kinh tế động lực phía Nam, có sự phát triển kinh tế tư nhân rất mạnh mẽ và mang tính điển hình. Thông qua quá trình phát triển KTTN ở thành phố, chúng ta có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm như sau:

Thứ nhất, nhanh chóng thay đổi nhận thức về KTTN: ngay từ khi Luật Doanh nghiệp ra đời, ban lãnh đạo thành phố đã nhận thức được bước chuyển mới của KTTN nên luôn đặt ra yêu cầu phải tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước đối với hoạt động sản xuất kinh doanh. Thành phố đã luôn quan tâm chú trọng đến công tác ban hành văn bản hướng dẫn thi hành, kịp thời tuyên truyền, hướng dẫn Luật Doanh nghiệp năm 1999 và Nghị quyết số 14/TW 5 khóa IX sâu rộng trong xã hội.

Thứ hai, quá trình và phương pháp quản lý nhà nước của thành phố cũng không ngừng được đổi mới theo phương thức “năng lực quản lý phải được xây dựng, tăng cường đủ mức để thúc đẩy và quản lý được quá trình phát triển” trên nguyên tắc quản lý hiện đại”.

Thứ ba, trong công tác cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh: thành phố đã thực hiện thành công việc đăng ký kinh doanh qua mạng với đầy đủ thủ tục với thời gian rất ngắn, tạo điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp.

Thứ tư, cho đến nay, Thành phố đã xây dựng tốt đội ngũ cán bộ ngày càng nhận thức đầy đủ hơn quyền lợi và trách nhiệm, nghĩa vụ, luôn cố gắng xây dựng một môi trường, một cơ chế quản lý phù hợp hơn, sâu sát doanh nghiệp” hơn. Phải đánh giá rằng, đội ngũ cán bộ của các cơ quan, ban ngành

trên địa bàn thành phố đã nỗ lực và cố gắng rất nhiều, đã tạo cho mình ý thức cũng như phương pháp làm việc khá tốt và hiện đại, đã có những chuyển biến rất cơ bản khi thay đổi cách ứng xử từ cơ chế “xin - cho” sang việc hỗ trợ, hướng dẫn và tạo điều kiện là chủ yếu.

Thứ năm, Thành phố đã làm khá tốt công tác tạo điều kiện thuận lợi, hỗ trợ khởi nghiệp, thúc đẩy phát triển cho các doanh nghiệp nói chung và các doanh nghiệp mới nói riêng. Thành phố đã thiết lập mạng thông tin doanh nghiệp, đây là một trong những biện pháp được Ủy ban nhân dân Thành phố quan tâm và tích cực thực hiện nhằm thực hiện công tác cải cách hành chính, đồng thời tạo điều kiện cho các doanh nghiệp tiếp cận được các thông tin về chính sách, quy định, quy hoạch của thành phố và các văn bản liên quan nhằm hỗ trợ cho các doanh nghiệp trong các hoạt động sản xuất - kinh doanh.

Thứ sáu, trong việc thực hiện các chính sách đất đai, thành phố cũng đã đi đầu thực hiện đầu tư cơ sở hạ tầng kỹ thuật đến tường rào các khu công nghiệp, khu chế xuất, cụm công nghiệp. Ngoài ra, Thành phố còn thông qua các chương trình hợp tác kinh tế - xã hội liên vùng để xây dựng các khu công nghiệp, cụm công nghiệp tại các tỉnh lân cận như Long An, Tây Ninh, Đồng Nai, Bình Dương...

2.3. Bài học kinh nghiệm về phát triển kinh tế tư nhân cho tỉnh Tây Ninh

Từ những kinh nghiệm về phát triển kinh tế tư nhân của các tỉnh, thành phố ở nước ta, có thể thấy, phát triển KTTN tuy có sự khác nhau về những đặc điểm riêng về lộ trình, nội dung và hình thức trong quá trình phát triển, nhưng đều có điểm chung là khẳng định tầm quan trọng của KTTN. KTTN được coi là động lực quan trọng trong phát triển nền kinh tế quốc dân, tùy điều kiện và hoàn cảnh cụ thể mà phát triển khu vực này một cách phù hợp nhằm khai thác tối đa mọi tiềm năng của nó. Thực tiễn, kinh nghiệm tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh cũng cho thấy sự cần thiết cần có những cơ chế chính sách, những thay đổi quan điểm, nhận thức về phát triển KTTN. Vì vậy, muốn phát triển KTTN như mong đợi, bài học kinh nghiệm rút ra cho tỉnh Tây Ninh như sau:

Thứ nhất, bảo đảm sự ổn định, minh bạch và thuận lợi về môi trường đầu tư. Đây là điều kiện tiên quyết nhằm giảm thiểu những rủi ro cho vốn đầu tư tư nhân. Đồng thời, tạo ra môi trường xã hội thuận lợi, ủng hộ các nhà đầu tư tư nhân sẽ kích thích họ mở rộng đầu tư. Hệ thống pháp luật của Nhà nước, cơ chế chính sách đầu tư của địa phương phải đảm bảo sự an toàn về vốn và tài sản tư nhân, môi trường cạnh tranh lành mạnh, không có sự phân biệt đối xử giữa các thành phần kinh tế.

Thứ hai, hệ thống chính sách khuyến khích phát triển kinh tế tư nhân của địa phương phải mềm dẻo và hấp dẫn. Nhìn chung, các quốc gia trên thế giới cũng như một số địa phương điển hình ở Việt Nam đều sử dụng một hệ thống chính sách khuyến khích phát triển bao gồm nhiều chính sách bộ phận để phát triển KTTN hội nhập kinh tế quốc tế thành công nhưng trọng tâm vẫn là chính sách thương mại và chính sách tài chính - tiền tệ.

Thứ ba, đảm bảo tính hiệu quả trong hoạt động quản lý nhà nước đối với khu vực tư nhân. Một trong những điều gây phiền lòng các nhà đầu tư là thủ tục hành chính rườm rà, gây tốn kém thời gian và chi phí, làm mất cơ hội cho các nhà đầu tư. Bộ máy hành chính mà trực tiếp là các cơ quan quản lý nhà nước ở địa phương phải thống nhất, gọn nhẹ, thủ tục đơn giản, công khai. Những quy định pháp

lý cần phải đơn giản và dễ hiểu nhất, đảm bảo tính nhất quán sẽ khuyến khích và củng cố niềm tin cho các nhà đầu tư. Để phát triển KTTN, Tỉnh cần chú trọng hoạt động xúc tiến thương mại, hoạt động này phần lớn có sự hỗ trợ của Chính phủ.

Thứ tư, Tỉnh cần có chính sách phát triển đồng bộ, hiện đại hóa cơ sở hạ tầng và quan tâm phát triển nguồn nhân lực, năng lực khoa học - công nghệ cho doanh nghiệp. Hệ thống kết cấu hạ tầng hiện đại là điều kiện vật chất hàng đầu, giúp cho các nhà đầu tư tư nhân nhanh chóng thông qua các quyết định và triển khai trên thực tế các dự án của mình. Hệ thống kết cấu hạ tầng đó phải giúp cho các chủ đầu tư sự thuận tiện, giảm chi phí về lưu thông.

3. Kết luận

Trong giai đoạn hiện nay và sắp tới, KTTN tỉnh Tây Ninh sẽ chịu ảnh hưởng bởi những tác động của tình hình trong và ngoài nước. Theo đó, các nhân tố như thể chế, chính sách pháp luật, môi trường kinh doanh... là các vấn đề then chốt. Từ việc nghiên cứu kinh nghiệm phát triển KTTN Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh, nhóm tác giả đã rút ra được bài học kinh nghiệm cho sự phát triển và quản lý KTTN của tỉnh Tây Ninh. Đây được xem là một trong những đóng góp của nhóm tác giả đối với vấn đề phát triển KTTN trên địa bàn tỉnh ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ IX*. Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
5. Nguyễn Ngọc Lan (2017). Giải pháp hoàn thiện môi trường thể chế phát triển kinh tế tư nhân ở tỉnh Quảng Ninh. *Tạp chí Những vấn đề kinh tế và chính trị thế giới*, số 6.
6. Hoàng Văn Hoa (2006). Phát triển kinh tế tư nhân ở Hà Nội thời kỳ đổi mới, *Tạp chí Kinh tế và Phát triển*.
7. Tổng cục Thống kê (2022). *Niên giám thống kê 2022*. Nxb Thống kê.

Ngày nhận bài: 18/4/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 7/5/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 19/5/2023

Thông tin tác giả:

1. ThS. VÕ HỒNG SANG¹

2. NCS. ThS. NGUYỄN THANH CƯỜNG²

¹Ủy ban Nhân dân huyện Tân Châu

²Ủy ban Kiểm tra Tỉnh ủy Tây Ninh

THE DEVELOPMENT OF PRIVATE ECONOMIC SECTORS IN HANOI AND HO CHI MINH CITY: EXPERIENCE FOR TAY NINH PROVINCE

● Master. VO HONG SANG¹

● Ph.D student, Master. NGUYEN THANH CUONG²

¹The People's Committee of Tan Chau District

²Inspection Committee of Tay Ninh Provincial Party Committee

ABSTRACT:

The Southeast province of Tay Ninh's GRDP growth rate was ranked 16th out of 63 provinces and centrally-run cities in Vietnam. To achieve that achievement, besides properly implementing the policies and guidelines set forth by the Communist Party of Vietnam and the Government of Vietnam, the authorities of Tay Ninh province also seek to mobilize economic resources from different economic regions, including the private sector. However, the development of the province's private economy is facing some difficulties and needs appropriate adjustments. This study examines the development of the private economies of other provinces and cities, and draws lessons for Tay Ninh province in the coming time.

Keywords: private economy, economic development, Tay Ninh private economy, economic sector.